

Slovenski dom

Štev. 166.

V Ljubljani, ponedeljek 25. julija 1938.

Leto III

Nov veličasten praznik slovenske mladine:

Naš voditelj dr. Korošec govori 12.000 slovenskim dekletom na Brezjah

Ljubljana, 25. julija. Na včerajšnjem čudovitem taboru slovenskih deklet na Brezjah, pri osrednjem svetilišču Slovenije, je za višek vse prireditve spregovoril tudi naš voditelj dr. Anton Korošec, čigar navzočnost je temu prazniku mlade zavesti, pripravljenosti in lepote dala posebno slovesnost in veličasten poudarek. O prireditvi sami poročamo na naslednji strani. Dr. Korošec je med viharnim pozdravljanjem izjavil naslednje misli:

»Mi, ki hodimo po taborih in tudi radi hodimo, smo vajeni velikega števila navzočih. Toda danes vas je tukaj kot lista in trave in vaših robcev je gotovo vihralo nad 12.000. Veselimo se vsi, da ste se v tako velikem številu odzvale klicu svojih voditeljev in voditeljev. Poslali so vas sem na Brezje vaši skrbni očeti, in vaše dobre matere. Poslali so vas zaradi tega, da tukaj vidite Kraljico nebes in zemlje, ki je obenem tudi Kraljica Slovencev. Poslali so vas, da tukaj govorite z vašo Kraljico, da ji tukaj poveste vse svoje želje, da ji predložite vse svoje prošnje.

Gotovo imate svoje osebne prošnje, svoje

osebne želje. Jaz vas prosim, da jih danes izlijete v polni meri pred Kraljico, da jih usliši. Vse, kar imate na srcu, za svojo dobrobit izlijte danes pred Kraljico Slovencev. Jaz pa vas še prosim, da ne pozabite prinesiti pred Marijo Pomagaj prošnje za vaše družine, za vaše vase, za vašo poljo, za vaše travnike, za vaše vinograde. Prosim vas tudi, da danes izlijete svoje prošnje za našo predrago Slovenijo, da jo Bog obvaruje vse nesreče in da nas vodi, da napredujemo na vseh poljih in v vseh pravih.

Prosite jo danes tudi, da bo naša domovina edina. Mi nismo tisti, ki imamo radi razprtije in bratske boje. Naša srčna želja je, da smo vsi edini, da vsi gremo edini za istimi dobrimi cilji. Jaz vas prosim, da ne pozabite tudi na našo širšo domovino, na našo Jugoslavijo. Vi veste, da današnji čas ni brez nevarnosti, da je v zraku polno elektrike in da se zdaj zdaj lahko utrga blisk in udari grom ter vžge zemljo, ne vemo, kako na široko. Prosite, da Marija varuje našo Jugoslavijo vseh nesreč in da izprosi mnogo modrosti našemu vladarju, našemu mlademu kralju (živel kralj!), prosite jo,

da vodi kraljico (živela kraljica), ki je danes zavita v globoko žalost, da dobro vzgaja in napravi kralja za modrega in močnega vladarja.

Prosite tudi za našega preljubega kneza namestnika Pavla in kneeginjo Olgo (živel knez namestnik, živela kneeginja Olga!), ki imata toliko srca za veliko našo državo Jugoslavijo in drago nam Slovenijo.

Vse to vas prosim, da danes predložite Kraljici Slovencev, in da v tem smislu izlijete svoje prošnje za dobrobit nas vseh, našega naroda, cele države in v teh mislih vas iskreno pozdravljam. Bog živi!

Govor ministra dr. A. Korošca je ves tabor spremljal z nepopisnim navdušenjem. Ko je voditelj Slovencev svoj govor zaključil, mu je iz vseh 12.000 grl prišel v zahvalo vzklik: »Živel dr. Korošec! Živio voditelj slovenskega naroda!« Na tisoče in na tisoče robcev je mahal njemu v pozdrav in le redki so bili oni, ki so brez solza v očeh gledali ta veličasten pozdrav slovenskih deklet svojemu voditelju pred hramom Device Marije na Brezjah, Kraljice Slovencev.

Vesti 25. julija

Mednarodnih tekmah z letalskimi modeli, ki so se včeraj končale v Ljubljani, se je udeležil tudi princ Bibesco, predsednik Mednarodne letalske zveze in eden najstarejših trgovskih letalcev.

Gospodarski sporazum sta sklenila Češkoslovaška in Madžarska. Sporazum se nanaša predvsem na izmenjavo blaga.

Predsednik poljske republike Moscicki, ki je na oddihu v Lovranu, je poljskim časnikiarjem dejal, da se na istrski obali izborni počuti.

Velik požar je izbruhnil včeraj v atenskem pristanišču Pireju. Uničil je skoraj vso tržnico in povzročil škodo za kakih 40 milijonov drahem.

V Parizu je dospel ameriški finančni minister Morgenthau in imel s francoskimi državniki več važnih gospodarskih in političnih razgovorov.

Predsednik madžarske vlade Imrezy je sinoči potoval čez naše ozemlje od Rakeka do Kotoribe ter danes dopoldne dospel v Budimpešto po nekaj dnevnem obisku v Italiji.

Voditelj italijanske laštovske milice, general Russo, se je vrnil z uradnega obiska v Nemčiji.

Do novih neredov je prišlo včeraj in predvečernjajšim po Palestini. Ubilih je bilo več Judov in Arabcev.

Francosko in angleško časopisje še vedno posveča ogromno pozornosti obisku angleške kraljeve dvojice v Parizu ter piše o veličastnih manifestacijah v Parizu in Londonu.

Združene države prodajajo še vedno največ letal vojskujočim se državam na svetu, kljub vsemu govorjenju o tem, da takim državam ni dovoljeno prodajati orožja. O tem pričra uradna statistika ameriškega zaveza za nadzorstvo trgovine z orožjem, ki kaže, da so Združene države glavni dobavitelj letal za Kitajsko in Japonsko.

Do novega obmejnega incidenta je prišlo na sovjetsko mandžurski meji, kjer je šest japonskih vojakov prestopilo mejo in se izkrcalo na sovjetskem otoku Fajngov v reki Amuri.

Neznano letalo je blizu Tangerja bombardiralo albanski parnik »Tirano«, ki je vozil proti vladni Španiji.

Barcelonska vlada je sprejela angleški načrt za odhod pristovalcev iz Španije, kakor poročajo pariški listi.

Angleško-francosko prijateljstvo služi miru, zato ga vsi dobri ljudje žele in pozdravljajo, je govoril francoski zunanji minister Bonnet včeraj na nekem shodu radikalne stranke.

Poljsko potniško letalo, ki vzdržuje zvezo med Bukarešto in Varšavo, je v soboto ponoči v viharju treščilo na tla blizu meje obeh držav, pri čemer je našlo smrt 14 potnikov in članov posadke. Med žrtvami je pet častnikov japonske vojske.

Hitlerjev namestnik Hess je včeraj imel v Celovcu velik govor na spominski slovesnosti v čast padlim in obenem avstrijskim narodnim socialistom iz leta 1934. Dejal je, da so prav ti ljudje s svojim orožjem pripomogli k združitvi Avstrije z Nemčijo. Dejal je še, da hočejo Nemci mir, da pa se ne bodo dali od nikomur izzivati.

Španske nacionalistične armade so v zadnjih bojih ovojale prve predele valencijske pokrajine, in sicer na njenem severno-zahodnem koncu.

Predsednik egiptovske vlade se v Londonu posvetuje z angleškim zunanjim ministrom Halifaxom o uveljavitvi sporazuma med Anglijo in Egiptom.

O razgovorih nemškega poslanika v Londonu s predsednikom vlade Chamberlainom je nemška vlada izdala uradno poročilo, ki pravi, da je nemški poslanik opozoril angleško vlado na to, da CSR ne namerava ustreči vsem skrajnim zahtevam čeških Nemcev.

Vesti o potovanju bolgarskega kralja Borisa v Pariz in London so, kakor uradno zagotavljajo v Sofiji, neosnovane.

Načelnik francoske ljudske stranke Doriot priobčuje v svojem glasilu »Liberté« vtise o potovanju po nacionalistični Španiji in pravi, da bo po njegovem mnenju Franco s svojo vojsko v kratkem zmagal. Zaradi tega je potrebno, da Francija čimprej začne politične in trgovske odnose s Francosko Španijo.

Za več milijonov dolarjev škode je povzročil naliv v Newyorku. Vihar je preobračal avtomobile, vrgele na tla potniško letalo in iztiril en vlak. Pri vseh teh nesrečah je bilo več mrtvih in ranjenih.

Načrt za upravno preobnovo Češkoslovaške in za uvedbo pokrajinske avtonomije bodo vladni strokovnjaki izdelali ta teden.

25.000 letal letno bo morala izdelati Anglija ob vojni, če bo hotela biti kos svojim sovražnikom, piše londonsko časopisje ob ustanovitvi prostovoljne civilne letalske organizacije »Letalska garda«, ki bo vzgajala pilote prostovoljce. Člani te nove organizacije, ki jo bo vodil letalski minister, bodo lahko moški in ženske.

Romunija ob krsti svoje pokojne vladarice:

Pogreb pokojne kraljice Marije v Bukarešti

Bukarešta, 25. julija. Včeraj zjutraj so se začele pogrebne svečanosti za pokojno kraljico Marijo. Pogreba so se udeležili zastopniki vseh evropskih dvorov, vseh vlad, ogromno število ljudi iz prestolnice in veliko število odposlancev vse države, ter oddelki romunske vojske. Vsa Romunija je pokazala, da sočustvuje z žalostjo kraljevske rodbine ob pokopu kraljice Marije. Ponoči so krsto s posmrtnimi ostanki pokojne kraljice prenesli iz palače Cotroceni v kraljevski grad. Tam so krsto postavili sredi prestolne dvorane na oder. Na krsto so položili venec kralja Karola, naokrog pa venec članov kraljevske družine. Točno ob devetih se je začel cerkveni obred. Nato je h krsti pristopilo osem častnikov huzarskega konjeniškega polka pokojne kraljice in na ramnih odneslo krsto pred palačo, kjer so jo položili na lafeto. V največji tišini je krenil spreved skozi glavne bukareštanske ulice do postaje. Pred krsto je korakalo odposlanstvo častnikov romunske vojske in ordonančni častnik, ki je na blazini nosil kraljičino krono. Vse hiše so bile pokrite s črnimi zastavami in z draperijami temno-vijoličaste barve. Več ko 500.000 ljudi je napolnilo

ulice in trge, koder je šel spreved, ki je trajal več ko 2 uri. Za krsto so stopali kralj Karol, prestolonaslednik Mihael, grof Anton Habsburški, knez Nikolaj, knez namestnik Pavle, vojvoda Kentski, bolgarski knez Ciril, knez Fridrich Hohenzollern, zastopstva tujih držav, člani vlade, generaliteta in visoki funkcionarji. Na postaji so spreved čakale jugoslovanska kraljica Marija, princesa Elizabeta, princesa Ileana, kneeginja Olga, grška kneeginja Jelena, vojvodinja Kentska, častne dame pokojne kraljice Marije in patrijarh Miron Cristea. Častniki konjeniškega polka blagopokojne kraljice Marije so prenesli krsto s posmrtnimi ostanki v poseben vagon. Člani kraljevske družine so s posebnim vlakom krenili v Curtea de Arges.

Po poslednji želji pokojne kraljice Marije so včeraj njeno srce položili v zlato zaro. Zaro so shranili v kapelici gradu Cotroceni. Pozneje jo bodo prenesli v grad Balčik ob Črnem morju.

Zalne službe božje za pokojno romunsko kraljico so bile včeraj na Bledu, v Beogradu in Zagrebu. Povsod so se jih udeležili zastopniki najvišjih oblasti, vojske in zastopniki tujih držav.

Jubilej dr. M. Stojadinovića

V soboto je dopolnil 50 let svojega življenja predsednik naše vlade dr. Milan Stojadinović, za pokojnim Pašičem, eden največjih in najdaljnovidnejših srbskih in jugoslovanskih politikov. Čeprav predsednik vlade ni praznoval tega svojega jubileja z nikakimi zunanjimi slovesnostmi, saj prav te dni potuje po Hrvatskem Primorju, da se seznanja s potrebami ondanih krajev in ljudi, mu je vendar domače in v izredni meri tudi tuje častitve vseh evropskih držav posvetilo ob tej priliki veliko spoštljive pozornosti. Poudarja v svojih člankih zasluge dr. Stojadinovića za jugoslovansko politiko, tako zunanjo kakor notranjo, in za državno gospodarstvo.

Predsedniku vlade, ki skupno z voditeljem Slovencev in drugimi vestnimi pomočniki tako modro vodi zadnja leta usodo naše države, čestita k njegovemu jubileju tudi Slovenija in njeno prebivalstvo, o čigar odkriti ljubezni in močnatih simpatijah se je dr. Stojadinović sam ob neštetihi prilikah prepričal.

Ciganska nadloga na deželi

Moravče, 24. julija.

Cigani so za naše podeželje res prava nadloga. Orožniki jih sicer zasledujejo, pa se v zvezi preganjanju le ustavljajo na samotnih krajih in nadlegujejo ljudi za milodare. Med beračenjem ogledujejo, kje bi se dalo kaj izmakniti. Kadar jim pohajanje po dolinah ni preveč varno, tedaj se zatečejo v hribe, kjer so hiše bolj raztresene med gozdovi. Tako se je nedavno potikala po soski Sv. Nikolaja mlajša ciganka z otrokom. Pojavila se je na Lazih pri posestniku Ribiču, ki je bil takrat z družino na polju. Ko se je vrnil domov, je našel odprto omaro. Vzeta mu je bila ura z verižico, oba poročna prstana, dva para čevljev in nekaj drugih predmetov. Skupna škoda znaša 1000 din. Posestniku Jerinu iz Ribč je bila ukradena iz omare nova obleka in 700 din gotovine. Tatvine je osumljen neki mlajši postopač, ki je pohajal po okolici. Za obema pozvedujejo orožniki, a ju do zdaj še niso izsledili.

ko močna, da ti napadi niso nič drugega, kot nova vzpodbuda za še večji vzlet, krepkejšo korajžo in samozavest. Hvala ti tudi za današnji tabor v Radečah. Trajen uspeh, ki ga bo naša manifestacija pustila v tej dolini, pa ti bodi zahvala in zadovoljenje.

Naša politika je delo z Bogom za kralja, narod in domovino. Kogar pa ta politika bove v oči, naj se skrije, da ne bo kazal svoje sramote.

Še so očitki proti vam, dragi lantje in dekleta, da je naša organizacija preveč enostranska, politična in tako dalje.

Govor ministra dr. Kreka na taboru v Radečah:

Značaj, smisel in cilji taborov po Sloveniji

Ljubljana, 25. julija. Val taborov, ki vzbujajo, dvigajo in oblikujejo z vse večjo silo slovensko zavest, je zanj tudi tiste predele naše domovine, ki so zdaj veljali za zapuščene in manj zavedne. Velike ljubljanske prireditve preteklo nedeljo v St. Jerneju, pri Sv. Petru pod Svetimi gorami in včeraj v Radečah pri Zidanem mostu dokazujejo, da se prav vsi kosi Slovenije zavedajo, da je naša skupna bodočnost samo v programu, katerega na letošnjih taborih izpoveduje ogromna večina slovenskega naroda s svojimi voditelji na čelu.

Včerajšnji tabor v Radečah pri Zidanem mostu to popolnoma potrjuje. Na njem se je zbrala ogromna množica ljudstva iz Zasavja, mladine in starejših, ki so pri taboru in pri popoldanskem vzornem nastopu manifestirali za svoje narodne in kulturne vzore ter izražali svojo zvestobo vladarju, državi in svojemu ljudstvu. Cerkevni govor pri prireditvi je imel dr. Hanželič iz Celja, odličnik na taboru, med njimi ministra dr. Miha Kreka, je pozdravil radeški notar dr. Jereb, ki je predlagal pozdravne brzojavke kralju Petru II., knezu namestniku, dr. Stojadinoviću, dr. Korošcu, škofu dr. Rožmanu in drugim. Za tem je govoril o smislu in ciljih slovenske mladinske organizacije profesor Bitenč iz Celja, glavni govor pa je imel minister dr. Miha Krek, ki je izjavil naslednje:

»Do veličastnega mladinskega tabora v Ljubljani so naši nasprotniki hoteli iti z zaničevanjem in pomilovanjem preko nas. Nastop na ljubljanskem taboru pa je bil tako po svojem obsegu kot tudi po svoji organizaciji neizbrisno in prepričevalno dovršen. Po tem taboru omalovaževanje ni več aktualno.

Po ljubljanskem nastopu laži o naši majhnosti in nepomembnosti več ne držijo. V Ljubljani nas je videla vsa Slovenija, vsa država, videl nas je Beograd, videla nas je tujina. Tisti, ki so nas videli, se ne dajo več prepričati, da bi nas bilo malo. Ljubljanski tabor je dokazal, da je ogromno mladine v naši prosveti, ljubljanski tabor je vsakomur dopovedal, da tisti, ki reflektirajo na slovenske mlade moči, morajo računati z nami. Kdor želi graditi nacionalno bodočnost, se mora poslužiti našega mladega rodu, ki je ves v naših vrstah. Ta trditve je bila na ljubljanskem taboru dejstvo, tako očitno in neizpodbitno, da izključuje vsako ribarjenje v kalnem in vsako nizkotno intrigo. Na ljubljanskem taboru se je slovenska katoliška mladina utrdila kot najvažnejši in najbistvenejši državotvorni in nacionalni činitelj, tako da tudi v tej smeri klevete nič več ne morejo in ne bodo mogle blizu.

Ko so se raznim nizkotnim dušam na ta način izpodmaknila tla laži in obrekovanja, skušajo po ljubljanskem taboru zagrabiti od druge strani. Od kavarne do kavarne, od ulice do ulice prenašajo svoje kisle obraze in trošnje med poslušalce svoje siromasne fantazije. Prva, najpreprostejša in tudi najnagnusnejša trditve je, da je ljubljanski tabor organizirala vlada z denarjem Vatikana in Beograda. Vse da je bilo plačano od režima in od režimskih agentov vipo nagnano.

Ta kleveta je najgrša žalitev samozavestnih naših staršev, ki so si celo leto od ust pritrgovali, da so

moogli sinu ali hčeri kupiti kroj za Ljubljano, to je žalitev naše mladine, ki je tako težko prislužene prejemke shranjevala iz istega idealizma. To je zaplotno lajanje strahopetcev na slovensko ljudstvo in njegovo zavednost. Naše ljudstvo je toliko trdno in toliko značajno, da se plačevati ne da. To ljudstvo za tuj denar in tuje ideje ne manifestira.

Ljubljanski tabor in vse naše tabore ustvarja tista nesebična in popolna požrtvovalnost naših fantov, žena in deklet. Zaplotniki naj vedo, da mi zato javno povemo njihove zahrbtnje ideje, da jih sliši ves narod, ki bo ob prvi priložnosti s klevetniki obračunal. Ker ne morejo več delati proti naši mladinski organizaciji, so prenesli golod svoje brozge na politično polje, kjer hočejo skriti svojo slabost. Toda organizacija naših ljudi je danes tako živa, trdna in samozavestna, da se, hvala Bogu, njeni nasprotniki vedno varajo. Vsak naš član in vsaka članica je o javnem življenju tako poučena, da jih veter razmer ne spremeni in ga omajati ne more. Če bi bila kaka nevarnost nediscipline v naših vrstah možna, bi se ta pokazala pred tremi leti, ko so vsakega izdajalca bogato plačevali, takrat, ko je bilo res težko držati se našega starega pregovora: Mi pa ostanemo to, kar smo bili. Če takrat zob časa ni mogel naglodati naših vrst, jih tudi v novih boljših razmerah ne bo. Saj so te razmere kot nov težko pričakovani ščit, ki varuje, da se naša kulturno in socialno življenje vedno razvija in da vse zdrave sile našega naroda pridejo do popolne veljave.

Mi nismo pristaši dr. Korošca samo kot politika, mi smo njegovi sinovi in hčere, vdani mu z vso ljubeznijo. Nasprotniki naj ne računajo na našo neumnost. Smotno delo, enoten nastop vseh Slovencev jim bo dokazal v vsakem primeru, kako smešni, majhni in nevedni so ti njihovi računi. Tem revežem, ki nočejo vedeti in slišati, kar ve in sliši ves svet, moremo samo pokazati na naše velike prireditve, na katerih so sodelovali Čehi in Poljaki in tako združeno manifestirali najlepšo vzajemnost in bratstvo slovenskih narodov. Pokažimo jim lepe in strnjene vrste Francozov in drugih narodov, ki z nami nastopajo v naši domovini in nas vabijo v svojo domovino k svojim nastopom. Tam nas sprejemajo kot zastopnike zavezniškega naroda in naša telovadba vzbuja burno priznanje naši državi. Naša organizacija je najširše vrgla mrežo po vsej Evropi. Povsod, kjer se udeležimo, done slavo naši naši mili ljubljani domovini. Kdor pa smatra, da smo ozki radi svetle našega nazora, ki nam je temelj izobrazbe in vzgoje in sredstvo za izoblikovanje značaja, tem odgovarjamo: Naši vzori so večni in nespremenljivi. Med sinovi našega naroda imamo vzornike, največje Slovence, ki so največ storili za jugoslovansko misel. Mi svojih vzorov nismo iskali nikoli izza meja, izza jugoslovanskih tal. Vi pa, ki drugod za vzori tavate, ste nam dokaz lastne slabosti. Mi pa bomo rasti iz našega življenja v novo stopnjo razvoja, ponosni na vse to, kar smo od naših slovenskih očetov in mater prejeli. Ti, draga mladina, ki vse te očitke prenašate, pa si ta-

Pod vlak je skočil

Ljubljana, 25. julija.

Reševalna postaja ni bila od sobote do davi močno zaposlena. Posredovala je le v nekaj primerih bolezni, da je bolnike prepeljala v bolnišnico. Včerajšnji nedeljo pa ni bilo, kolikor nam je doslej znano, hujskih nesreč in nezdod. — Ni bil javljen noben karambol, niti avtomobilski, niti kolesarski, niti motociklistični. Odlični avtomobilarji so bili na Jezerkem. Tudi ni bilo nobenih nesreč na planinah. Le neki hudoben kolesar je na poti v Rakovo Jelšo podrl 5 letnega dečka Srečka Šobra, stanujočega na isti poti št. 133. Prepeljali so ga v bolnišnico.

V soboto, 24. t. m., je bila reševalna postaja z glavnega kolodvora telefonično klicana, da prepelje z avtom nekega poškodovanega v bolnišnico. Poškodovanec ni imel pri sebi nikakih dokumentov. Sprva so govorili, da je ta neznanec skočil na jeseniški postaji pod vlak, ki ga je povozil in da je dobil hude poškodbe po glavi. Pozneje se je izkazalo, da je ta nesrečen skočil pod vlak v Medvodah, in sicer pod potniški vlak, ki ga naložili v vlak in odpeljali proti Ljubljani.

Pozneje je bolnišnica dognala njegove osebne podatke. Je to brezposelni delavec Fran Jamšek, rojen leta 1908 v Cerkljah pri Kranju in tja pristojen. Iz obupa je skočil pod popoldanski potniški vlak. Njegovo stanje je nevarno.

Mogočni prvi dekliški tabor na Brezjah

Združene prevoznikov v Mariboru slavi 40 letnico obstoja, obenem pa poteka 10. odkar mu neprestano načeljuje g. I. Sluga, blagajnik v odboru pa agilno deluje g. N. Te jubileje so prevozniki proslavili snoč s slavnostni seji, ki se je vršila v Mariborski dvorni. Prisostvovali ji je tudi narodni poslanec dr. Jure Kocce, mestni podžupan Zebot, zastopniki iz Ljubljane, Celja in Ptuja. Prednik Sluga je orisal zasluge poslanca dr. Kocce za napredek prevozniške obrti ter mu izročil diplomu častnega članstva, s katerimi mariborski prevozniki g. poslanca počastili. Tajnik Krepek je obširno poročal o 40 letnem delovanju prevozniške organizacije, o 10 letnem delu predsednika Sluge in o delovanju blagajnika Nemca. K pomembnim obletnicam je prisrčno čestital podžupan Zebot, nato pa izrekli čestitke še zastopniki prevoznikov iz drugih mest.

Od tu in tam

Trgovska strast se je prijala kmetov v Bosanski Krajini. V Taminu pri Sanskem mostu, ki ima komaj sto hiš, se nahaja kar dvajset trgovin, ki imajo oblastveno dovoljenje. Poleg teh trgovin je še vse polno zasebnih, ki so jih odprli kar kmetje sami brez kakšnega dovoljenja. Vsaka hiša hoče imeti trgovino, le kupce ne vedo, kako bi si privabili, kajti vas ima premalo ljudi za toliko trgovin. V to neplemenito tekmo je morala poseči oblast, ki pa ne opravi dosti. Ko oblast zapre trgovino pri enem kmetu, se takoj odpre pri drugem.

Zaradi voza peska sta se do krvi stepla dva brata Asan in Mumin Kamber. Brata sta bila že dolga leta sprta. Ko je pred nekaj dnevi šel starejši brat, 70letni Asan, s svojim sinom v reko Bljho po mivko, je prišel tjakaj Mumin in začel vpiti nad brata, da rima na tistem mestu pravice kopati mivke. Končno ga je udaril s kopačo po roki, a Asan je dvignil lopato in hotel udarec vrniti. Mumin kot mlajši in okretnejši je Asanu izvil iz rok lopato in premlatil brata. Asan je jezen potegnil velik nož in ga bratu zasadil v roko. Sunej je bil tako močan, da je rezilo presekalo nadlehtnico.

Novo pšenico bo začel prihodnje dni izvažati Prizad. Družba bo najprej poslala v Nemčijo dogovorjeno količino 5000 vagonov, šele nato bodo prišli na vrsto ostali naročniki. Prizad je do sedaj kupil šele 500 vagonov pšenice, kajti na žitnem tržišču so se pojavili poleg družbe še številni vojvodinski mlinarji, ki se hočejo dobro oskrbeti z zalagami žita, ter liferanti za vojsko. Po vseh znakih je soditi, da na žitnem trgu še ni tiste živahnosti, kakor je običajna.

Izvoz naše živine v Italijo je popolnoma prenehal 1. julija. Do tega dne so namreč naši izvozniki izrabili vse kontingente, kolikor jih je dovoljevala jugoslovansko-italijanska trgovinska pogodba. Sedaj se je naša država začela spet pogajati, da bi se dovolili naknadni kontingenti, le plačevanje tega blaga s strani Italijanov dela preglatice. Vendar pa upajo, da bodo vprašanje izvoza živine rešili še pred rednim sestankom mešane jugoslovansko-italijanske trgovinske komisije.

Prvo poročno noč je moral prebiti v zaporu Janko Latkovič iz Ribnice pri Karlovcu. Na njegovi svatbi je bilo mnogo gostov, med njimi tudi bivši nevestin fant, ki je končno izval pretep. Od vina razgreti svatje so se udarili, a najbolji korajžer je bil ženin sam. Vsi drugi so mahali vse vprek, le ta si je vzel na piko svojega tekmeča. Končno so morali poklicati orožnike, ki so vse pretepače prijeli, med njimi tudi ženina Latkoviča. Njegov tekmeč in dva druga pa sta odnesla take poškodbe, da so jih morali poslati v karlovaško bolnišnico.

Mater in hčerko je ubila strela v okolici Bele Cerke. Na polju sta delali družini bratov Milosa in Svetozara Popoviča. Ker se je začela pripravljati nevihta, so mošje naložili žito na svoje voze in odrinili domov. Ženske in otroci so pa odšli peš. Spotoma jih je zajela nevihta. Vmes je treščilo in strela je ubila Svetozarjevo ženo in njegovo hčerko. Obe sta bili takoj mrtvi.

Pred dvema dnevoma je priplula v pristanišče v Kotorju eskadra italijanskega bojnega brodogoja, isti čas, kakor je angleško brodogoj zaplulo v severna dalmatinska pristanišča. Vsi italijanski častniki na željo admirala Riccardijem so odšli včeraj na Cetinje, kjer jih je sprejel in pogostil ban zelaške banovine Ivanšević. Po ogledu mesta so gostje odšli spet nazaj v Kotor.

Muslimanski hodža Fazlija Radžepović iz Raške je zmogel, ker so ga znanci pri iskanju neveste temeljito ogoljufali. Radžepović se je hotel na vsak način poročiti, le dekleta ni mogel najti nikjer. Nazadnje se je spomnil neklih svojih znancev in jih prosil, naj mu v Novem Pazaru najdejo nevesto. Mož je dal tem znancom nekaj jurjev kot aro za odkupnino. Res je dobil sporočilo, da ga dekleta čaka, ko pa je prišel v Novi Pazar, dekleta nikjer ni bilo. Znanci so ga enostavno opeharili za jurje. Dogodivščina pa je nanj tako vplivala, da se mu je omračil um.

Razpis

Uprava občine Radvanje pri Mariboru razpisuje pogodbeno mesto

občinskega sluge

Pogoji: boljša šolska izobrazba in starost ne čez 25 let. Pravilno kolkovane, lastnorčno pisane prošnje z opisom dosežanj zaposlitve, opremljene z listinami po čl. 7 in 8 uredbe o občinskih uslužbencih, je vložiti v roku 15 dni po objavi tega razpisa pri tej občini.

Radvanje, dne 18. julija 1938.

Lepa proslava 20 letnice Jugoslavije v Rušah

Ruše, 24. julija.

Veličastna, nepozabna slavnost, s katero so Slovenske gorice pred 14 dnevi pri Sv. Trojici proslavile 20 letnico naše jugoslovanske države, je sprožila vrsto teh proslav na slovenski zemlji. Golovo, da so morale biti staroslavne Ruše med prvimi, ki so sledile zgledu Slovenskih goric ter so same priredile krajevno proslavo 20 letnega jubileja. Ruše, ki so se že pred svetovno vojno zaradi svoje odločne slovenske zavednosti ponosno nazivale »slovenski Beograd«, so se tudi k tej slavnosti pripravile z vsem navdušenjem. Uvod je tvorila mogočna manifestacija sinoči, na predvečer proslave, kakršne Ruše do sedaj še niso videle. Ze večeraj popoldne so se Ruše z okoliškimi vasi ognile v narodne zastave, po cestah so fantje postavili slavoloke, po Rušah pa mogočne mlaje, okrašene z zastavami in narodnimi trakovi. Vas je bila v slavnostnem oblačilu, okna ozaljšana s cvetjem, hiše z zelenjem, krasni veni so prepletali ulice in ceste. Ko se je zmrčilo, so vrele množice okoličanov iz vseh smeri proti Rušam, ki so postale kmalu živahne kakor mravljišče. V mraku se je zasvetilo na tisoče luči, bajna razsvetljava je obšla vso vas. Stotine žar-nic, razmeščenih po cesti, na visokih mlajih v okroglih vencih, okrog in okrog glavnega trga pred farno cerkvijo je zažarele v bleščeči svetlobi, vmes pa so svetili pisani lampijoni na oknih. Ljudstvo se je zbralo v mogočen sprevod, v katerem so bili vsi ljudje brez razlike prepričanja, brez razlike stanu; nad sprevodom so zažarele plamenice in potem se je ta žareča kača vila na pot okrog Ruš, po poljih, mimo ruske tovarne dušika v dolgem loku nazaj v vas. Ne-popisen je bil pogled na sprevod, ko se je vil med polji, ves v svitu bakel, nad njim pa se je dvigala slovenska pesem in veseli vzkliki. Ko se je sprevod zaključil na glavnem trgu, je zažarel na Kalvariji krasen ognjemet, ki ga je priredil mojster Japelj iz Ljubljane. Vmes so pokali to-

piči, igrala je godba in narodno veselje je trajalo v pozne nočne ure.

Danes jutraj so se prebudile Ruše v slavnostnem razpoloženju. Ruška godba je priredila bud-nico ter vabila ljudi na plan, v zlato poletno ne-deljsko jutro. V Rušah so se zbirali tudi šte-vilni tuji, ki so prihiteli na slavnost iz sosed-njih župnij in iz Maribora. Kmalu je ogromna množica prekrila vse glavni trg ter se zbrala okrog Marijine kapelice, v kateri je domači gos-pod župnik Ferdinand Pšunder bral slovesno službo božjo. Cerkevni zbor je prepeval lepe na-rodne mašne pesmi. Po sv. maši je imel g. župnik krasen nagovor, v katerem se je spominjal slo-venskih blagovestnikov sv. Cirila in Metoda ter naglašal, da sta si sveta brata priborila neven-ljive zasluge za južne Slovane ter sta s svojim delom tudi pripomogla, da lahko danes slavimo 20 letnico svobodne lastne države. Potem se je formal slavnostni sprevod, ki se je z rusko godbo, občinskimi odbori in veljaki na čelu po-dal skozi vas na zborovališče — idilično ležeče letno gledališče pod Pohorjem. Tu so Rušani po-stavili simboličen lik naše svobode — knežji ka-men — kakor je stal nekdanj na Gosposvetskem polju. Nad tisoč ljudi je bilo zbranih, ko jih je pozdravil ravnatelj Krečji ter prečital vdanostno brzojavko Nj. Vel. kralju Petru II., Nj. kr. Vis. knezu namestniku Pavlu ter brzojavne pozdrave vladi in banu. Prečital je tudi pozdravno pismo, ki ga je poslal ministrski predsednik dr. Stojadinovič. Za ravnateljem Krečjem so nastopili še razni govorniki, ob zaključku slavlja pa je bila vzdana v knežji kamen spominska listina.

Popoldne se je na istem prostoru vršila slav-nostna predstava ljudske igre »Miklova Zalac«, ki jo je dramatičar domačin Sornik, režiral pa znani ljubljanski operni pevec in ruski rojak Janko. Predstavi je prisostvovalo nekaj tisoč ljudi. Po predstavi se je vršila velika ljudska slavnost.

Krušne cene v Mariboru se znižajo

Maribor, 24. julija.

Kruh, to najvažnejše naše živilo, je postal zaradi spekulativnosti v Vojvodini in Banatu zad-nje mesece silno drag. Javnost je po krivici dolžila peke, da nosijo krivdo za podražitev. Sedaj, ko so cene pšenice zopet padle, so se mariborski pekovski mojstri danes zbrali v Emeršičevi restavraciji k zborovanju. Sestanek je vodil predsednik zadruge pekovskih mojstrov Kore, udeležili pa so se ga poleg Mari-borčanov še delegati iz Ljubljane, Ptujja in iz Celja. Predsednik je orisal potek borbe za krušne cene. Zavrnili je kalkulacijo o maksi-

miranju cen kruha, ki jo je sestavilo maribor-sko tržno nadzorstvo. Pekovski mojstri so nato predložili sami svojo kalkulacijo, po kateri bi znašale cene za kg belega kruha 5,65 din, črne-ga pa 5,17 din. Mariborčani se bodo pridru-žili ljubljanski tarifi ter bodo znižali cene kruha v sredo, dne 27. julija. Prodajali bodo bel kruh v teži 85 dkg za 4 din, polbeli v teži 95 dkg za 4 din in črni v teži 95 dkg za 4 din. Te cene veljajo do nadaljnjega. V kratkem se bo pa sestala v Celju komisija delegatov pekov iz vse banovine ter bo končno veljavno določila cene za kruh za vse kraje.

Ob državnem plavalnem prvenstvu

Vprašanje je, če sploh lahko imenujemo far-so, ki se je v soboto zvečer zaključila v tem, da je občinstvo začelo metati stole in klopi v bazen, državno plavalno prvenstvo. Ni neznana reč, da jugoslovanska plavalna zveza ne more ustvariti med svojimi plavalnimi klubi reda in konstruk-tivnega dela in da nima zveza nikake avtoritete, vendar si začetka in nadaljevanja plavalnega pr-venstva niti največji pesimisti ni predstavljal tako kot se je dejansko izkazal. Razlogov za to stanje v našem plavalnem športu je več in bi bilo za-enkrat napočeno načeti vprašanje upravičenosti stališč, ki jih zastopajo v Zvezi posamezne sku-pine klubov. Prijamajo pa, da je to plavalno prvenstvo škandal prve vrste, ki se skoraj ne da meriti z niti najbolj umazanimi športnimi aferami, ki jih pri nas ni tako malo. Eno je nujno. Treba je napraviti red. Če ga ne znajo napraviti oni, ki so bili za to na občnem zboru postavljeni, naj to napravi ministrstvo za telesno vzgojo.

Stojimo pred plavalnim dvobojem z Italijo in pred evropskim plavalnim prvenstvom v Lon-donu, za kar je plavalna zveza že dobila podporo od ministrstva v znesku 65.000 din. Vse kaže ta-ko, da je najbolje odpovedati oboje. Če gre pa kdo v London, zaslužita to po sobotnih rezultatih samo Zihel in Cerer ter kvečjemu še Balla (Pe-trograd).

Številke tega »edinstvenega« prvenstva so po naslednje.

1500 m prosti moški: 1. Balla (Vojvodina-Petrograd) 22:19,8. 2. Mihalek (Ilirija) 22:32,5. 3. Strucelj (Viktorija, Sušak). Zmagovalec Balla je vodil ves čas, plaval je silno lahko in odlično in izboljšal državni rekord za 10 sekund.

100 m prosti moški: 1. Stocker (Viktorija) 1:07. 2. Curtini (Viktorija). Rezultat spominja na kameno dobo jugoslovanskega plavalnega športa.

400 m prosti ženske: 1. Biro-Milin (Z. P. K. Zagreb) 7:37,4. Startala samo ena tekmovalka. Tudi ta čas je še iz kamene dobe.

200 m prsno moški: 1. Cerer (Ilirija) 2:49,2. 2. Hribar (Ilirija) 3:04,6. 3. Bijelič (Sever-Bel-

grad). Cerer je plavač evropskega razreda. Nje-gov čas je odličan.

100 m hrbtno ženske: 1. Finc Br. (Ilirija) 1:31,8. 2. Bradač (Ilirija) 1:41,4. Startali samo dve tekmovalki.

Stafeta 3 krat 100 m mešano moški: 1. Ilir-ija I. (Schell, Cerer, Wilfan) 3:39,3. 2. Viktorija 3:39,8. 3. Ilirija II. V tej točki se je ponovno iz-kazal Cerer, ki je Grzinica, ki se mu je na 200 m prsno izognil, sijajno premagal. Tudi Vilfan, če-prav brez treninga, je bil dober.

Stafeta 4 krat 100 m ženske: prva in edina Ilirija 5:48,6.

Waterpolo tekma je odpadla, ker gospoda s sončnega juga ni nastopila brez navedbe razloga. Sinoči...

Sinočni del državnega prvenstva se ni mnogo razlikoval od sobotnega. Razlika je bila le v tem, da je bil sodniški zbor mnogo sigurnejši in da je šla vsa reč malo hitreje od rok ter da je bilo na plavalšču le malo občinstva.

400 m prosti moški: 1. Defilipis (Viktorija) 5:22,2. 2. Mihalek (Ilirija) 5:27,9. 3. Balla (Vojvo-dina) 5:28,6. 4. Strucelj (Viktorija) 5:30,4. De-filipis je postavil nov državni rekord za 2 se-kundi boljši od starega Mihalekovega.

200 m prsno ženske: 1. Werner (Ilir.) 3:22,2. 2. Martin (I.) 3:35,7. 3. Binder (I.) 3:40,3. Obe prvi sta plavali boljše od državnega rekorda, ki ga je do sedaj imela še Prekuhova s časom 3:38,2.

100 m hrbtno moški: 1. Schell (I.) 1:17,2. 2. Drobnič (ZPK) 1:19,6. 3. Varadi (Vojvodina) 1:30,4. Od šestih prijavljenih tekmovalcev so štarta-li samo trije.

100 m prosti ženske: 1. Keržan (I.) 1:23,8. 2. Lipska (BOB, Belgrad) 1:27,2.

Stafeta 4 krat 200 m prosti moški: 1. Vikto-rija (Mini, Stoker, Marčeta, Defilipis) 10:00,4. 2. Ilirija (Vilfan, Scarpa, Mihalek, Cerer) 10:21,7.

Stafeta 3 krat 100 m mešano ženske: 1. Ilir-ija I. (Finc, Werner, Keržan) 4:33,2. 2. Ilirija II. (Bradač, Binder, Martin, Martin) 5:00,2.

Kot končna točka je bila waterpolo tekma med edinima prijavljenima moštvovala med suša-čko Viktorijo in ljubljansko Ilirijo. Zmagali so Sušačani v razmerju 7:5, dasi to ne bi bilo treba, če bi bila Ilirija malo boljše v podajanju in da bi izkoristila vse one prilike, ki jih je imela.

Vso prireditve pa je blagoslovil še silovit na-liv, ki je začel ob waterpolo tekmi in tako za-ključil letošnje državno plavalno prvenstvo.

Tour de France

Po 14 etapi od Digne do Briancon (280 km) lahko smatramo to veliko krožno dirko po Fran-ciji že za odločeno. Italijan Gino Bartali je po-novno pokazal svoje izredne sposobnosti in si je najbrže dokončno priboril »rumeni trak«, ki ga ima vsakokratni najboljši vozač. Bartali si je na 14. etapi vožnji priboril 18 minut prednosti pred vsemi ostalimi dirkači. Njegov najmočnejši na-sprotnik Belgijec Vervaecke, ni mogel zdržati silno ostrega tempa, ki ga je narekoval Bartali, poleg tega pa je imel na progi tri nerodne gu-mijske defekte, ki so mu vzeli tudi mnogo časa. Ze na prelazu Col d'Allos (2250 m) je imel Bar-tali prednost več kot 1 minuto pred ostalimi. Ko pa je imel Vervaecke svoj prvi defekt, so mu takoj ušli vsi vozači, s katerimi je vozil v skupini. Na Col de Bars je imel Bartali že skoraj 2 in pol minute prednosti. Zaradi defekta ga je sicer prehitel njegov rojak Orcini, toda ne za dolgo. Na Col d'Izoard (2400 m) je bil zopet Bartali prvi. Do Briancon je nato svoj naskok še povečal in rezal v cilj kot prvi s časom 8:49:07. Sledijo Or-cini (Italija) 8:54:23, Clemens (Luksemburg) 8:55:55, Servadei (Italija) 9:00:25, Vervaecke je bil šele deseti s časom 9:06:29.

V skupni oceni: 1. Bartali 93:56:22, 2. Cle-mens 94:14:07, 3. Vervaecke 94:17:52, 4. Orcini 94:20:09, 5. Casson (Francija) 94:25:18, 6. Vis-sers (Belgija) 94:31:44.

Širite najboljši slovenski popoldnevnik »Slov. dom«

Vremensko poročilo

»Slovenskega doma«

Kraj	Baromet-rsko stanje	Tempe-ratura v °C	Relativna vla-ga v %	Veter (smer, jakost)	Pada-vine m/m	Vrsta
Ljubljana	759,2	28,6	15,6	88	10	NE, 27,6
Maribor	758,8	24,5	14,0	80	10	0, 12,0
Zagreb	761,1	29,0	17,0	80	0	NE, —
Belgrad	760,5	29,0	15,0	70	7	0, —
Sarajevo	761,4	26,0	14,0	90	5	NNE, —
Vis	759,7	24,0	21,0	90	5	SE, —
Split	759,9	34,0	22,0	40	0	0, —
Kumbar	759,3	32,0	21,0	60	0	NE, —
Rab	759,9	27,0	15,0	60	0	N, —
Dubrovnik	758,7	29,0	19,0	50	0	SE, —

Vremenska napoved: Večinoma oblačno in spremenljivo vreme.

Splošne pripombe o potoke vremena v Ljubljani od sobote do danes: V soboto je bilo iz noči do 7.40 popolnoma oblačno. Ob 7.50 se je oblačnost pertrgala in je posijalo sonce, ostalo pa je veči-noma oblačno do 10, nakar se je oblačnost naglo zmanjšala tako, da je bilo do 15.40 skoraj popolnoma jasno. Ob 15.50 se je zopet pooblačilo ter tako ostalo ves ostali čas. Ponoči med 23. in 24. uro je grmel, padlo je tudi nekaj kapljic dežja. Naj-višja temperatura je znašala 26,8° C. Včeraj je pre-vladovalo ves dan oblačno in soparno vreme. Po-poldan je grmel ob 14.45 in ob 16.15. Po 21. uri se je nebo zastrlo s težkimi, nizkimi oblaki. Ob 22.10 se je med gromom, bliskom in viharjem vtila huda ploha, ki je trajala skoraj celo uro; tekem 20 minut je padlo 22 mm dežja, deževalo pa je od 22.10 do 0.30. Ostali čas gnoči je bilo oblačno. Naj-nižja temperatura včeraj je znašala 17,8° C.

Koledar

Danes, ponedeljek, 25. julija: Jakob.

Torek, 26. julija: Ana.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: mr. Sušnik, Ma-rijin trg 5; mr. Kurač, Gosposvetska cesta 10; mr. Bohinec, Rimska cesta 31.

Zaradi udeležbe Ljubljane na narodni proslavi v Mariboru dne 14. avgusta mestno poglavarstvo na povabilo za proslavo 20 letnice Jugoslavije v Mariboru sklicuje sejo zastopnikov vseh ljubljanskih organizacij v mestno zbornico v sredo 27. ju-lija ob 10 dopoldne. Vabljenje so tudi vse organi-zacije, ki bi mogoče ne dobile še posebnega va-bila. Ker je udeležbo pri proslavi treba organi-zirati zaradi naročila posebnih vlakov in zaradi dru-gih priprav, je nujno potrebno, da se seje ude-leže zastopniki vseh organizacij in tudi raznih za-vodov. Kakor znano, je s četrtinsko vožnjo po že-leznici zagotovljena največja udeležba vse banovi-ne na tej splošno narodni manifestaciji v Mariboru.

Instalacija električne razsvetljave in signalnih zvoncev v vojašnici vojvode Mišica za proračun-sko vsoto 55.061 din je razpisal Tehnični oddelek štaba rukovodca radova v Metelkovi ulici 2/III. Oglas licitacije je nabit tudi na oglasni deski na magistratu.

Radjsko predavanje »Počitniške kolonije za vajece«. V ponedeljek, 25. julija t. l. ob 20.10 predava v radiju dr. Albert Trtnik in opozarjamo na to važno predavanje, ker bo razpravljal o bo-lezni pri vajencih s statističnimi podatki v letu 1936 pri OUZD.

V nedeljo 31. julija blagoslovitev novega pro-svetnega doma v Komendi. Ob pol 8: zbirališče v Mostah pri Komendi. Ob 8: sprevod pred novi dom, kjer bo sprejem gostov. Ob 9: av. maša z ljudskim petjem na prostem, pridiga prevzvišeni škof g. dr. Gregorij Rožman. Ob 10: blagoslovitev novega doma. Po blagoslovitvi zborovanje, na ka-terem govori minister g. dr. Miha Krek, univer-zitetni profesor g. dr. Lukman in drugi. Ob pol 3: litanije, ob pol 4: javni nastop. Po nastopu prosta zabava na veseličnem prostoru. Na ta dan vse v Komendo, da skupno manifestiramo za katoliška načela!

Letni občni zbor Vzajemnosti, društva duhov-nikov lavantinske škofije v Mariboru se vrši v ponedeljek dne 8. avgusta t. l. v bogoslovni avli ob pol deseti uri, v primeru premale udeležbe pa pol ure pozneje pri vsaki udeležbi po sledečem sporedu: 1. Čitanje in odobrenje zapisnika zadnje-ga občnega zbora, 2. poročila odbora, 3. poročilo zavarovalnega odseka, 4. Volitev odbora, 5. slu-čajnosti. K obilni udeležbi vabi odbor.

Toča v moravski dolini

Nevihta, ki je divjala prejšnjo nedeljo po so-seski Sv. Mohorja v moravski župniji, je povzro-čila kmetovalcem ogromno škodo. Zlasti okodo-vane so vasi: Prikrnica, Vrhe in Rožek, kjer so pridelki uničeni za 90%. Toča je padla debela kakor orehi ter bi jo bil še drugi dan lahko na-grabil na vozeve. Prizadete so tudi Svinje in del soseske Sv. Andreja. Komisija, ki je te dni ogle-dala razdejane, je cenila skupno škodo na 150.000 dinarjev. Ljudje so spričo slabe lanske letine vsi obupani; tolaži jih samo še upanje, da jim bo oblastvo vsaj omogočilo cenejši nakup živeža in odpisalo davke.

Ostali nedeljski pregled

Kakih 700 gledalcev je včeraj prisostvovalo medli tekmi našega ligaša s splitskim Majstom sa mora. Tekma je končala neodločeno v raz-merju 3:3. Izid je ostal neodločen le zaradi ne-učinkovitosti domačega napada in zaradi mnogo zapacanih prilik, ki jih ni ljubljanski napad iz-rabil. V krilski vrsti se je zlasti poznalo, da je manjkal Pupo in da ni bilo pravega dirigenta, ki bi vodil igro. Serceer na tem mestu ne bo mo-gel igrati, prav tako kakor Pupo ne v napadu. Mesto srednjega krilca more zasedati edino Pupo. Sijajno se je v napadu izkazalo desno krilo Rataj. Erber na levem krilu je močno iz forme. Papček pa je mnogo izgubil od svoje nekdane odločnosti. Odsotnost Vovka v napadu se je močno poznala. Tudi domača obramba ni bila na običajni višini. Moštvo gostov bo kmalu v splitski podvezici igralo še bolj vidno vlogo kakor do sedaj.

V Belgradu je Jugoslavija premagala Haškove s 4:2. Tekmo je gledalo kakih 2000 gledalcev, Belgrajčani so zmagali zaslužno.

Posebno senzacijo pa so imeli v Zagrebu, kjer je bila do sedaj prva ženska nogometna tekma med ženskim nogometnim klubom »Zagreb« in enakim klubom iz Brna. Tekmi je prisostvovalo kakih 12.000 gledalcev, ki so prav gotovo prišli na svoj račun v celoti. Dobro uro in pol so se imenito zabavali, smejali in norčevali ter na ta način dobro povedali, da naj take stvari v bodoče odpadejo.

Po volji Vsemogočnega je dotrpel naš skrbni oče, stari oče, tast in brat, gospod

Ivan Resman

posestnik, bivši dolgoletni župan itd. na Gorici pri Radovljici

Na zadnji poti ga bomo spremili v torek, dne 26. julija 1938, z odhodom ob 10 iz hiše žalosti in ga bomo položili k večnemu po-čitku na farno pokopališče v Mošnjah ob pol 11.

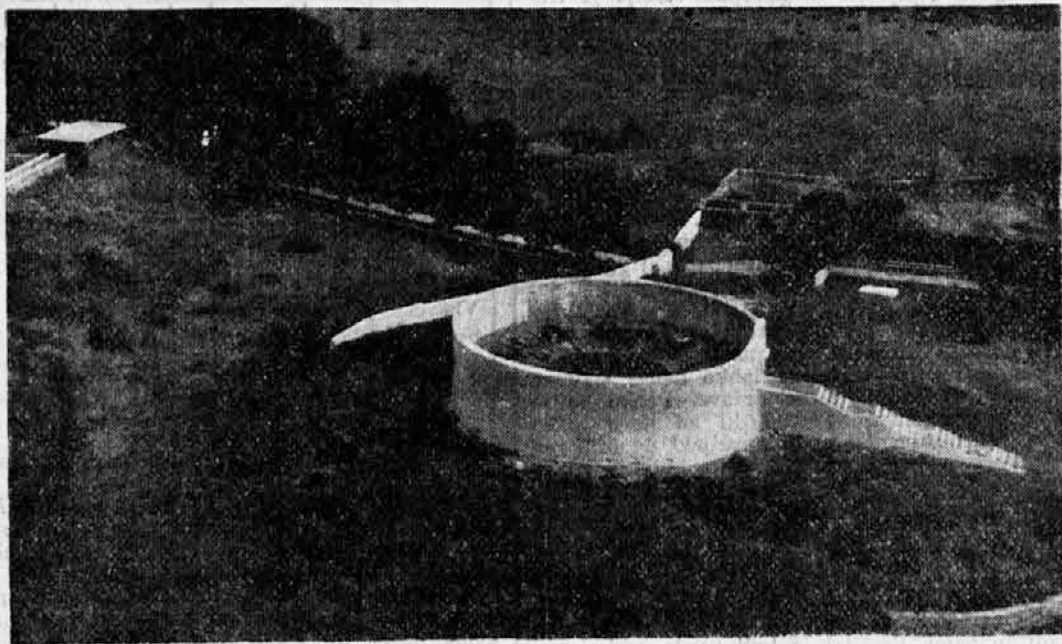
Na Gorici, dne 24. julija 1938.

Zalujoči otroci:

FRANC, JOZE, sinova; IVANKA, MINKA, ANA in KRISTA, hčere; ter ostalo sorodstvo.

Strahotni „stolpi molka“ grobišča Parzov

Jastrebi in mrhovinarji so na njih grobarji...

V indijski pustinji, kakih osem kilometrov od Karachija, se dviga v belem, zapuščenem stolpu ploščad, razdeljena na 365 odsekov, kamor Parzi polagajo mrljice, da jih požro mrhovinarji in jastrebi. To so »Stolpi molčanja«, strahotna pokopališča ene najbolj čudnih ver na svetu.

Stolp molka... Jastrebi letajo okoli njega... Na kameniti ploščadi, daleč od živih, počivajo mrtvi v krogu, z obrazi obrnjenimi v nebo, in čakajo letelcih grobarjev. Njihove jate, ki vohajo mrtvino, preže, kdaj bodo ljudje končali svoj posel pri truplih na stolpu, kdaj bodo potihnili glasovi mrtvaških slovesnosti. Potem se spuste na stolp in začno s svojim poslom. Vedno več ptic priletava, zadnje ne morejo več do mrljice in tvorijo okoli stolpa prhutav, temen, grozljiv oblak.

Stolpi molka so nagrobniki enega najstarejših verstev na svetu. To verstvo ima svoje začetke v državi Medijev, ljudstva, čigar preteklost je najskrivnejša med vsemi narodi Vzhoda. Medijci ki so sami sebe imeli za Arijece, za bele ljudi, so baje prispele v Iran, današnjo Perzijo, s Pamirskega višavja.

Tudi izvir njihove vere so zaviti v skrivnostno meglo. Njene obrede in zakone je ustvaril prekok Zoroaster ali Zaratuštra. Zoroaster je napol zgodovinska, napol bajna postava. Po mnenju nekaterih zgodovinarjev je živel 1000 let pred Mojzesom, po mnenju drugih 7000 let pred Aleksandrom Velikim. Ta je iz božjih rok prejel Avesto, zakonik za svoje vernike.

Avesta je napisana v jeziku zend, zato jo na Zahodu poznamo pod skupnim imenom Zendavesta. Ta jezik je narečje Parzov, arijskega rodu v Indiji. Zendavesta je sveta knjiga zadnjih potomcev tega rodu.

Parzi so v sedmem stoletju po Kristusu pobegnili pred arabskim mohamedanskim navalom iz Perzije ter se porazgubili med indijskimi narodi. Zadnji njihovi ostanki, vsega skupaj nekaj tisoč, žive okoli Karachija in Bombaya v Indiji ter okoli Jerda v Perziji.

Najvišje božanstvo Parzov je Ahuramazda, »vsevedni, neustvarjeni, ki je ustvaril vse reči«. Okoli njega je šest močujočih pomočnikov, Amshaspandov, »dobrodelnih nesmrtnikov«, med njimi je sonce.

Zaradi tega so Parzi oboževalci ognja, čigar najčistejša podoba je sonce. Že 1200 let gori v svetilišču blizu Bombaya sveti ogenj, ki ga ga njihovi predniki prinesli na begu iz Perzije in ki ga potomci z vero in z ljubeznijo varujejo in oskrbujejo.

Parzom vera prepoveduje, da bi mrljice pokopavali, jih sežigali, jih metali v vodo, ker bi s tem razžalili božanstva zemlje, vode in ognja. Zato postavljajo velike, okrogle stolpe, kametne »stolpe molčanja«, kamor polagajo mrljice, da jih požro ujele. Parzi verujejo, da človekova duša še tri dni po smrti obletava truplo, ki ga prej ne more zapustiti. Šele četrty dan odleti iz stolpa in gre pred sodbo, kjer bo božji pomočnik pretehtal njeno dobro in zlo dela. Potem jo odpelje na prag mostu Chinavata, ki drži čez peklenko brezno v raj...

Stolpi molčanja, ki jim Parzi pravijo »dahme«, morajo stati izven mest, na suhih tleh in daleč od obdelane zemlje. Sredi dahme je luknja, kamor dvakrat na leto, ko čistijo stolp, zmečejo kosti, ki so se nabrale na ploščadi. Okoli luknje je okrogla ploščad, razdeljena na 365 odsekov — kolikor ima leto

dni. Tja polagajo trupla natančno po dneh, kakor je treba. Tem razdelkom pravijo »keše«.

V Indiji so trije taki stolpi blizu Surate, dva pa pri Karachiju. Eden od teh dveh je zapuščen in ne služi več svojemu namenu, ker niso Parzi mogli dobiti med Indijci nikogar, ki bi hotel spraviti iz prepolnega stolpa kosti. Drugi stolp pa, katerega eliko prinašamo, je še vedno v rabi in je dan za dnem pozorišče pretresljivih mrtvaških obredov.

Razen ob pogrebih, ko smejo v dahme samo »polglavarji mrtvih«, niasalati, je strogo prepovedano približati se tem stolpom, kamor imajo prost dohod samo jastrebi ob vsaki uri in ob vsakem času. Razen nekaj slik od daleč doslej ni bilo mogoče prinesiti nobene nazorne podobe o teh čudnih pokopališčih, ker angleške oblasti strogo pazijo na to, da ne bi nihče žalil verskega čuta izumirajočih Parzov. Slika, ki jo prinašamo danes, je prva fotografija iz letala. Narediti jo je smel angleški pilot, ki se je upal z letalom približati stolpu. Indijski listi so zaradi te skrutne zagnali velik krik, toda elika je vseeno prišla v evropske ilustrirane časnike.

Letalo je za trenutek splašilo purnate grobarje s stolpa molčanja. Ko je bilo mimo, so spet priprfotali in nadaljevali svoje mrtvaško delo...

Cestni tlak — iz kruha

Filmski režiserji morajo včasih biti sila iznajdljivi. V Hollywoodu so svojčas vrteli filme »Če bi postal kralj« z Rolandom Colmanom v glavni vlogi. V nekem prizoru, kjer so predstavljali obleganje Pariza, je morali množica ljudi ruvati kamenje na cesti in obmetavati oblegovalce. Poizkušali so s kamenjem iz gumija, toda gumijasto kamenje je odletavalo kot žoga z glav oblegovalcev. Iznajdljivi in brezobzirni režiser pa se domislil, kaj če bi poizkusili s sveže pečenim kruhom. Hollywoodski peki so napekli veliko množino kruha v obliki kamenja in množica igralcev se je brez strahu obmetavala s kamenjem — iz kruha. V času, ko toliko ljudi po svetu umira od gladi, je ta filmska norost več kakor smrtni greh...

Žena v kletki

Policija v Quimperu v Bretaniji je prejela ovadbo, da ima neki kmet po imenu Lebrun iz vasi Saint Jean - Trobinon svojo ženo zaprto v kletki. Policijski komisar je s svojimi ljudmi odšel v omenjeno vas, da se prepriča o resničnosti ovadbe. V resnici so našli kmetovo ženo v kletki. Pierre Lebrun, 35 letni kmet, oče več otrok, je z žalostjo pripovedoval, kako je njegova žena zblaznela. Zdravila se je nekaj časa v zavodu za duševno bolne, zdravljenje pa je veljalo lepe denarje, sam kmet pa je bil preroven, da bi mogel plačevati toliko časa visoko pristojbino, da bi žena popolnoma ozdravela. Tudi je žena vedno s hrepenenjem izpraševala po otrocih in končno jo je vzel domov. Kmet se je bal, da žena ne bi enkrat dobila napad besnosti in da se ne bi zgodila kakšna nesreča, zato je zgradil leseno kletko in zaprl vanjo ženo. Tu za leseno ograjo je sedela uboga nesrečna blaznica in polna hrepenjenja strmela v svet. Policija je najprej sumila, da hoče kmet svojo ženo trpinčiti, vendar po preiskavi je ugotovila, da ženo dobro negujejo. Vse-

eno pa so jo opustili domače ječe in jo oddali zopet v bolnišnico za duševno bolne v zdravniško nego.

Mačka londonskega župana

Londonski župan ima različne družabne obveznosti in dolžnosti. Tako mora enkrat na leto povabiti vse šole in nadšole mesta Londona na gostijo.

Preteklo leto so se povabljeni stari gospodje na takšni gostiji zabavali in živahno razgovarjali o svojih mladostnih letih. Škof od Fulhama, sošolec župana dr. Templeja, je znal pripovedovati, kako sta kot mlada študenta z velikim veseljem preganjala mačke. Komaj je škof to zgodbo končal, že je skočil na sedež poleg župana velik, siv maček, katerega je gostitelj osuplim gostom predstavil za Dicka, hišnega muca. — Na stare dni je dr. Temple nehal sovražiti močke.

Štiri pošasti rdečega terorja

Ruska revolucija požira svoje otroke. Ti so njena hrana že dvajset let. In ne bo jih nehala požirati preje, dokler ne bo izginila zadnja pošast, zadnji izvršitelj blazne ideje države, ki se opira na vojaško diktaturo, kjer se vrtijo umori eden za drugim.

Dzeržinski, asket s kačjimi očmi, Menjšinski, mehkužec in razvrtnik, ki je ljubil pretkane umore, Jagoda, misleča giljotina, Ježov, pritlikavec z oslovskimi ušesi, takšne so štiri pošasti rdečega terorja. Ti so bili — poleg Lenina in Stalina — pravi gospodarji Rusije, ki so poslali ogromno število mož, žena in otrok v smrt. Izmed štirih so trije mrtvi. Prvega, Dzeržinskega, je pobrala nagla angina, drugi, Menjšinski, je izvršil samomor, tretjega, Jagoda, je dal ustreliti njegov naslednik Ježov, ki dejansko pripravlja Stalinove procese. Z njim, ki gre po krvavi sledi Dzeržinskega, Stalin ni več zadovoljen in že koraka, kot toliko nedolžnih, ki jih je dal pobiti, proti usodnemu zidu, kjer bo končal tudi on in se zrušil v rdečo mlako svoje lastne krvi.

Dne 19. decembra 1917 je v eni izmed sob gimnazije v Smolnju nemirno korakal majhen, plešast, v oguljen jopič oblečen človek. Tu je imela boljševiška vlada, ki se je začela polasčati oblasti, svoj sedež. Lenin je iskal zmogočnega človeka, ki bi mu pomagal zaviti vrat protirevoluciji. Prihodnji dan je Lenin sprejel Dzeržinskega, katerega vrti obraz in bleščeče oči so izražale fanatizem. Bil je velik, mršav kot okostnjak. Čez suha, ven štrleča ramena je imel ognjen vojaški plašč, ki je izgledal, kot da bi visel na obešalniku. Ta človek se je Leninu dopadel in je bil navdušen zanj. Čudna je ironija zgodovine: človek, ki je dne 20. decembra 1917 prisegel, da se bo boril za revolucijo delavcev in kmetov, ni bil delavec niti kmet niti Rus. Bil je Poljak, plemič in lastnik zemljišč. Revolucija ga je zalotila v pregonstvu in v njegovih sodnih spisih je bilo zapisano: treba ga je priklenjenega budno čuvati. Še istega dne se je naselil v Ljubljani, ki jo je »proslavil«. Bil je gospodar življenja in smrti vse Rusije, gospodar Čeke, katere ime, doslej še neznano, je bilo simbol zločina in pokoljev. V šestih mesecih je naredil iz Rusije ogromno mučilnico in je postavil na nože tak aparat špijonaže in denuncijantstva, ka-

Šolska ladja nemške plovne družbe Hamburg—Amerika Linie, »Admiral Karplanger«, je izginila nekje v južnoameriških vodah. Morala bi že zdavnaj prispeti v Anglijo, toda ni o njej ne duha ne sluha, navzile vsemu iskanju. Na jadrnici je bilo okrog 200 gojencev šole za trg. mornarico.

Prepovedana razgalenost v angleški kraljevi palači

V angleških dvorskih krogih ne marajo za današnjo modo. Prav posebno se razburjajo nad najnovejšimi večernimi oblekami. Zdi se jim zelo nesposobno, da se nekatere dame pri premierskih predstavah pojavijo v globoko izrezanih oblekah. Pri neki takšni predstavi je sedela neka dama oblečena prav po zadnji modi z globoko izrezano obleko na hrbtu. Toda tudi druge dame niso napravljene po okusu angleškega dvora, ki zahteva od obiskovalk, da uporabljajo za svoje toalete malo več blaga. Ceremonijerji Buckinghamске palače so pa končno kar prepovedali vsak obisk damam, ki bi imele preveč izrezane obleke.

kršnega svet še ni videl. Deželo je prisilil k molku s tem, da je zatrl vsako svobodno mišljenje in delovanje.

V primeri z njim, ki je dal postreliti 10.000 astrahanskih delavcev, ki so zahtevali kruha, njegovi nasledniki nekoliko zaostajajo.

Menjšinski, njegov učenec, izgubljena odvetniška ovca, propadel aristokrat, ki je smatral množico za »socialistično živino«, je bil razuzdanec, samotar in bolehnec. Šef Čeke je postal iz želje, da bi se izkopal iz revščine. Kakor njegov prednik, je tudi on prečul noči v Ljubljani in je pošiljal ljudi tja, odkoder ni več vrnitve. Ta posel je opravljal hladnokrvno, toda sam ni nikdar deloval poleg. To skrb — streljanje — je prepustil svojim »živalim v človeški podobici«; sam pa je ležal na divanu. In vse noči je zlomerno brnenje ventilatorjev, ki so se vrteli med eksekucijami s polno brzino, osveževalo duh po pokvarjeni krvi teh pokoljev.

Njegovo mesto in delo je prevzel Jagoda. Bil je čemer, omejen človek. Dvajset let se je trudil, da je postal lekarniški pomočnik v Nižnjem Novgorodu. Menjšinski je postal nanj pozoren zaradi njegove krovnice gorečnosti. Postal je njegov sekretar in pozneje naslednik. Toda dočim sta njegova prednika uživala v umorih, je on pokolje prirejal zato, ker je imel od tega dobiček. V uradih Čeke so se kopile dragocenosti in denar, ki so ga zaplenili med ropanjem. Previden kot je bil, je naložil v zamejstvu 100 tisoč zlatih frankov. Leta 1934 je začel s čiščenjem pod pretrvezo, da bo maščeval Kirova, sekretarja osrednjega komiteja, katerega je dal umoriti, da bi sam prišel do oblasti. Tako izvirjen je proces Zinovjeva. Kamenjeva in drugih. Rdeči teror uničuje svoje lastne pospeševalce in jih bo uničil vse. Jagoda ni usel ljubimosti Stalina. V trenutku, ko je začel proces Radeka — nadaljevanje procesa Zinovjeva — je Stalin potisnil Jagoda na zatožno klop. In 13. marca 1938 ob šesti uri zjutraj je voz, ki že dvajset let prevažal trupla iz Ljubanke, odpeljal tudi truplo zločinskega lekarnarja — Jagode.

Sedaj pa vlada v Kremlju poleg Stalina pritlikavi Ježov, človek hudobnega pogleda, morilec Rikova, Tuhačevskega, Buharina in svojega prednika. On je gospodar Čeke in prisostvuje streljanjem v Ljubljani. Njegov cilj je, uničiti do zadnjega one, ki jih z zaničevanjem naziva »staro Leninovo gardo«. In to bo tudi dosegel, ker ga pri tem podpira Stalin. Končno pa bo prišla tudi njegova ura, kakor je prišla ura drugih.

Radio

Programi Radio Ljubljana

Ponedeljek, 25. julija: 12 Kmeški trio — 12.45 Poročila — 13. Napovedi — 13.20 Glasbene slike (plošče) — 14. Napovedi — 19. Napovedi, poročila — 19.30 Upor v Mostaru 1. 1830 (Ahmed Muradbegović, knjiž., Zagreb) — 19.30 Zanimivosti — 20. Plošče — 20.10 Počitniške kolonije za vaje (g. dr. Albert Trtnik) — 20.30 Prenos koncerta iz Dobrne. Dirigent Josip Raha — 22. Napovedi, poročila — 22.15 Fantije na vasi.

Drugi programi

Ponedeljek, 25. julija: Belgrad: 20. Opera na ploščah — Zagreb: 20. Violinski koncert, 20.30. Konc. sopranske ob spremlj., ork., 21.30. Havajska kitara, 22.30. Za ples — Pariz: 21.10. Katovice: Jugoslovanski zbor »Tamburice«, 22. Nemška, francoska in angleška glasba XVII. stol. — Praga: 21.10. Dvorakova simf. št. 1. — Sofija: 20.15. Pevski koncert, 20.45. Simf. konc., 23. Lalka in ples, gl. — Milan: 21.10. Pesmi, 21.30. Simf. konc. (prenos iz Maksimilijevske bazilike) — Budimpešta: 20.10. Ogrski večer, 23.10. Cig. ork. — Dunaj: 20.10. Zvočna igra, 21.10. Kantata na osvoboditev Avstrije, 24. Zvonovi iz Branau — München: 20.30. Ples, gl. in saksofon, 21.30. Schumannove skl. po delih Adalberta von Chamisso, 22.30. Köln: Nočna gl. in prenos iz Kölna.

»Slovenski dom« je edini katoliški popoldnevnik!

Hervey Allen:

Antonio Adverso,

cesarjev pustolovec

34

Kakor se je Antonio zdelo, je bilo na svetu bitje, ki so ga imenovali »gospod«. Pater Ksaver je dejal, da gospodov ni veliko. Drugo pravilo je spet zahtevalo, da moraš biti čist in molčec in da moraš paziti. Če ni pazil, ga je pater Ksaver prijel z ostrimi nohti za uho in včepnil. Od tega je človek nazadnje dobil znamenje.

Antonio je pogledal v zrcalce in vprašal:

»Ali je to možko znamenje?«

Pater Ksaver je dejal:

»V nečem že. Razen tega pa je to ad majorem Dei gloriam. Bilo bi bolje, da bi ti odpadel kosce ušesa, kakor pa da se ne bi naučil, zakaj ti dve ušesi visita na glavi. Zato, da poslušas, če kdo pametnejši govori s tabo.«

Izborna sta se razumela. Iz besedi je postajala govorica, čim dalje sta se razgovarjala. Antonio je prebil skoraj vsako popoldne pri duhovniku. Iz govorice so postali jeziki, iz jezikov književnost, iz književnosti je teklo razumevanje in razsvetljenje.

Zlepila sta staro računalno. Računalno je učilo najprej številke, potem je učilo začetne pojme znanosti o številih. In v vsem tem je medsebojno spoštovanje in ljubezen otroka do duhovnika in duhovnika do otroka vsebolj raslo.

O svetu tam zunaj, ki je očitno ležal vsenaokrog, čeprav je bil še vedno nedosegljiv, se Antonio nikdar ni mogel do siteda navedati in nikdar mu ni bilo dovolj pripovedovati.

Da bi se pater Ksaver ubranil neštehtih predobnih vprašanj, se je že v šestem Antonijskem letu zatekel k splošnejšim stališčem. Kupil je iz knjižnice umrlega učenjaka staro zemeljsko oblo in govoril o »zemlji«. Še preden je Antonio videl njivo, je že vedel vse glavne reči o naši premičnici. Kmalu je bral basni in življenje svetnikov v latinščini ter pomagal patru Ksaveriju pri službi božji kot bos majhen ministrant.

Pozneje se je Antonio naučil razumeti, kaj pomenijo odgovori pri službi božji. Nekdo v njem, ki se je ločil od telesa, je usmerjal njegove besede na nevidno pričujočo moč, ki je ostala zanj skrivnost. Naučil se je tudi odgovarjati s pravimi besedami Marijo in z njo se je najrajši pogovarjal.

Toda vsaka nezgoda prihaja polahko in zmeraj nepričakovano.

Skrbna izobrazba, ki jo je pater Ksaver dajal najdenčku z dvorišča, ni imela priti do tistega konca, ki bi bil opravičeval vsa ta sredstva. Če bi stara Leucosta ne bila gluha, bi bila morda gospodarju to povedala vnaprej. Duhovnik in znanstveni viri patra Ksaverija so bili vsekakor znatni, toda njegov pogled v bodočnost ni bil nezmotljiv.

Na svojem polju, ki ga je tako skrbno ogradil, je vendarle pregledal nekaj: ogromno platano, ki je rasla na sredi in že njega dni varovala poganski tempel, potem pa krščanski samostan.

Do pol višine, do tam, kjer je začelo moleti čez samostanske strehe, je bilo to drevo zavešeno z gostim listjem, kjer je bilo zavarovalo pred slehernim vetrom. Antonio je svoje delovanje dolgo časa omejeval na te spodnje dele drevesa in je bil tudi sam zadovoljen s tem.

V resnici pa je bilo samo pol zadovoljstva, če je plezal samo na spodnje veje. Najboljše je še bilo, kadar je zlezal na skrajni konec veje in strmel v senčnato vodo pod seboj. Toda tudi to je bilo prav za prav mučno, kajti v vodi je včasih odkril odprto nebo, ki se je zrcalilo iz nje v kosčkih.

Z vedno obsežnejšimi vajami in z večjo spretnostjo je pa fant postajal vedno pogumnejši in je polagoma širil obseg svojega drevesnega kraljestva.

Tam ga ni nihče mogel najti. Celo pater Ksaver je prihajal na dvorišče, se oziral po njem, pa spet odhajal.

Antonio je bil v začetku nem od začudenja. Pričakoval je za trdnjo, da bo pater takoj vedel, kje je. Torej je bilo res mogoče uiti, če je človeka veselilo.

Posest varnega zavetja, lastnega sveta nad samostanskimi pokrajini, to je v fantu vzbujalo občutek neodvisnosti in pustolovstva. Ta občutek je bil lepši in močnejši kakor pa je do zdaj katerega poznal. Noč in dan ga je hranil v sebi kot največjo in edino posest, dokler mu ni to postalo prava in stalna stvar.

Čim spretnejši je bil v plezanju, tem močnejša je bila skrivna vaba, ki je izhajala iz golih orjaških vej, ko so se dvigale nad njim v višavo in se tam blizu neba širile v drugo zeleno streho. Tedne in tedne je sanjal o njih.

Potem je pa nekega dne šel na delo zgodaj po maši. Prej je že molil v svoji sobi posebno molitev k Mariji. Najprej se je prepričal, da ni nikogar na dvorišču. Potem je smuknil tja čez, slekel srajco, ker je bil dan že vroč, nato pa se je kakor mlada opica zavijtel na najnižjo vejo.

Prve znane predele je imel brž za seboj. Kmalu je stal na velikem srednjem deblu v višini strešnih žlebov.